

KURIER

BWZZ

KURIER BIURA WSPÓŁPRACY Z ZAGRANICĄ KIG

Nr 13/2020

Warszawa, 2020-04-08 / środa

Solidarni z Biznesem

#SolidarnizBiznesem

Zapraszamy do zapoznania się z akcją wspierania mikroprzedsiębiorstw „Nie pozwolę Ci się zamknąć” organizowaną przez KIG (#SolidarnizBiznesem).

➔ Więcej informacji <https://kig.pl/nie-pozwole-ci-sie-zamknac>

Ryzyko walutowe w handlu zagranicznym dla importerów i eksporterów w dobie koronawirusa

WesternUnion WU

Business
Solutions

1

Krajowa Izba Gospodarcza oraz Western Union International Bank zapraszają polskich importerów i eksporterów lub firmy zainteresowane taką działalnością do udziału w webinarium poświęconym tematyce ryzyka walutowego w handlu zagranicznym dla importerów i eksporterów w dobie koronawirusa

Webinarium odbędzie się 9 kwietnia (czwartek) w godzinach 11.00-12.00

Prosimy o rejestrację przez [FORMULARZ ONLINE](#)

Webinarium odbędzie się w panelu aplikacji „Zoom”. Wszelkie informacje potrzebne do zalogowania się zostaną wysłane po dokonaniu rejestracji. Aplikacja działa we wszystkich popularnych przeglądarkach internetowych. Należy posiadać głośniki lub słuchawki. Udział jest bezpłatny.

Prowadzącym webinarium będzie Piotr Majka, specjalista ds. zarządzania ryzykiem walutowym w Western Union International Bank.

W ramach programu omawiane będą następujące tematy:

- ✓ Zmienność walutowa
- ✓ Obraz rynku walutowego – czego możemy się spodziewać w bieżącym roku,
- ✓ jakie wydarzenia wpłyną na waluty?
- ✓ Zarządzanie ryzykiem walutowym
- ✓ Instrumenty zarządzania ryzykiem kursowym
- ✓ Zarządzanie wielkością pozycji
- ✓ Przykłady transakcji zabezpieczających

Kontakt:

Bartłomiej Nersewicz
Biuro Współpracy z Zagranicą
tel. +48 22 630 96 86
e-mail: bnersewicz@kig.pl

Monika Sasiak
Biuro Współpracy z Zagranicą
tel. +48 22 630 97 23
e-mail: msasiak@kig.pl

Tarcza Antykryzysowa 2.0

Rząd zaprezentował propozycje kolejnego pakietu pomocowego dla przedsiębiorców. Projekt rozszerzenia tarczy antykryzysowej dotyczy nowych rozwiązań dla firm, pracowników i rolników, w tym m.in. prawa do zwolnienia z ZUS-u dla firm zatrudniających do 49 osób, zasiłku dla rolników objętych kwarantanną i ich rodzin, a także dostępu do internetu dla chcących załatwiać sprawy urzędowe online. Jakie jeszcze formy wsparcia oferuje? Czytaj więcej:

- ➔ Czytaj więcej: <https://www.gov.pl/web/tarczaantykryzysowa/rozszerzamy-tarcze-antykryzysowa-nowych-rozwiazan-dla-firm-pracownikow-i-rolnikow>
- ➔ Opinia Krajowej Izby Gospodarczej na temat aktualizacji tarczy antykryzysowej: <https://kig.pl/opinia-kig-ws-projektu-tarczy-2-0/>

Wideokomunikat Dyrektor Zarządzającej AmCham

AmCham to światowa sieć działająca nie tylko w Europie, ale również w Chinach mających najbogatsze doświadczenie w skutecznym zwalczaniu COVID-19. Zapraszamy do zapoznania się z rekomendacjami dla biznesu z całego świata.

➔ Oglądaj tutaj: <https://www.youtube.com/watch?v= ukN2n7z0uk>

Rekomendacje dla systemu zamówień publicznych w czasach pandemii COVID-19

Ewa Wiktorowska (wykładowca, konsultant prawa zamówień publicznych)

3

Pytaniem, na które aktualnie szukamy odpowiedzi jest - jak realizować zamówienia i jak udzielać nowych zamówień w sytuacji, gdy okoliczności związane z pandemią COVID-19 są już powszechnie znane.

Należy rozważyć cztery przypadki / scenariusze, o istotnie różnych konsekwencjach na moment ogłoszenia stanu epidemicznego, a aktualnie epidemii:

strony realizowały umowy już zawarte;

postępowanie o udzielenie zamówienia było w toku, wykonawcy już złożyli oferty, ale zamawiający nie dokonał jeszcze wyboru oferty najkorzystniejszej albo dokonał wyboru, ale umowy jeszcze nie zawarto;

postępowanie o udzielenie zamówienia było w toku, nie doszło jednak jeszcze do złożenia ofert;

postępowanie o udzielenie zamówienia jeszcze nie zostało wszczęte.

Wywołane pandemią ograniczenia w szczególności mają wpływ na ciągłość dostaw materiałów, usług oraz dostępność pracowników. To przekłada się bezpośrednio na zdolności wykonawców do prawidłowego spełnienia świadczeń wynikających z umów.

Przewidując, że sytuacja epidemiczna będzie miała istotnie negatywny wpływ na realizację większości zamówień publicznych, parlament przyjął a prezydent zatwierdził ustawę z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (...).

Ustawa w art. 15r przewiduje :

możliwość dostosowania treści łączącego strony stosunku prawnego do zmian warunków społeczno-gospodarczych wywołanych przez COVID-19, wyłączenie odpowiedzialności zamawiających, w tym zamawiających sektorowych, za odstąpienie od ustalenia i dochodzenia od wykonawców należności (np. kar umownych) lub dokonanie zmiany umowy, na zasadach w niej określonych[1].

W celu dostosowania umowy do nowej sytuacji rynkowej ww. ustawa określa procedurę postępowania, która musi poprzedzić ustalenie warunków ewentualnego aneksu i jego zawarcie. Jednocześnie ust. 4 przywołanego wyżej przepisu stanowi, że zamawiający, po stwierdzeniu, że okoliczności związane z wystąpieniem COVID-19, o których mowa w ustawie mogą wpłynąć lub wpływają na należyte wykonanie umowy może w uzgodnieniu z wykonawcą dokonać zmiany umowy, o której mowa w art. 144 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych, w szczególności przez: zmianę terminu wykonania Umowy lub jej części, lub czasowe zawieszenie wykonywania umowy lub jej części; zmianę sposobu wykonywania dostaw, usług lub robót budowlanych; zmianę zakresu świadczenia wykonawcy i odpowiadającą jej zmianę wynagrodzenia wykonawcy – o ile wzrost wynagrodzenia spowodowany każdą kolejną zmianą nie przekroczy 50% wartości pierwotnej Umowy.

4

Jakich stanów faktycznych dotyczy art. 15r

Przypadek 1. Umowa będąca w trakcie realizacji.

Odesłanie do art. 144 ust.1 pkt 3 Pzp wskazuje, iż ustawodawca nie wprowadza nowej przesłanki zmiany umowy w oderwaniu od istniejących już w ustawie, ale raczej wskazuje jak z istniejących korzystać. Przywołany artykuł Pzp zezwala zamawiającemu na dokonanie zmian umowy w stosunku do treści złożonej przez wykonawcę oferty, jeżeli zostały spełnione łącznie następujące warunki:

konieczność zmiany umowy spowodowana jest okolicznościami, których zamawiający, działając z należytą starannością, nie mógł przewidzieć,

wartość zmiany nie przekracza 50% wartości zamówienia określonej pierwotnie w umowie.

Korzystając z tej przesłanki zamawiający nie może drogą zmiany postanowień umownych doprowadzić do zmiany ogólnego charakteru umowy. Dodatkowo zamawiający jest zobligowany po dokonaniu zmiany umowy w trybie tego przepisu, zamieścić w Biuletynie Zamówień Publicznych lub przekazać Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej ogłoszenie o zmianie umowy.

Konieczność dochowania powyższych wymogów z Pzp potwierdza również uzasadnienie do wprowadzonego nową ustawą przepisu art. 15 r:

„Należy podkreślić, że przygotowane rozwiązania dotyczące zmiany umowy w sprawie zamówienia publicznego są zgodne z dyrektywami unijnymi z zakresu prawa zamówień publicznych, a także ustawą – Prawo zamówień publicznych. Zarówno prawo unijne, jak i implementujące je prawo krajowe, dopuszczają dokonanie zmiany umowy w sprawie zamówienia publicznego, jeżeli zostaną spełnione łącznie przesłanki odnoszące się do nieprzewidywalności okoliczności wywołujących potrzebę dokonania zmiany umowy, jak i określonej wartości dokonywanej zmiany. Propozycje zawarte w projekcie wpisują się zatem, co do zasady, we wspomniane regulacje z zakresu zamówień publicznych, uwzględniają one jednak specyfikę sytuacji społeczno-gospodarczej wywołanej COVID-19, w tym przede wszystkim konieczność podjęcia szybkich i efektywnych działań.”

Przypadek drugi. Ogłoszenie stanu epidemicznego po złożeniu ofert, ale przed wyborem wykonawcy

Nie budzi wątpliwości, że także w przypadku, gdy w dniu ogłoszenia stanu epidemicznego, (aktualnie epidemii) postępowanie o udzielenie zamówienia było w toku, wykonawcy już złożyli oferty, ale zamawiający nie dokonał jeszcze wyboru oferty najkorzystniejszej albo dokonał wyboru, ale umowy jeszcze nie zawarto **stan epidemii jest sytuacją, której zamawiający, działając z należytą starannością, nie mógł przewidzieć i zastosowanie art. 144 ust.1 pkt 3 pzp miałoby zastosowanie nawet gdyby art. 15r nie uchwalono.**

5

Wydaje się jednak, że przydatne byłyby dodatkowe okresowe przepisy, które ze względu na obecne okoliczności zezwalałyby stronom odstąpić od podpisania umowy bez utraty wadium, gdyby to wykonawca nie był w stanie dotrzymać warunków oferty (np. w zakresie terminu lub niedostępności przedmiotu dostawy). Podobne uprawnienie powinno być przyznane zamawiającemu, przykładowo w przypadku konieczności dokonania innych zakupów powinien mieć możliwość unieważnienia postępowania. Kolejnym bardzo istotnym aspektem związanym z pogorszeniem się sytuacji ekonomiczno- finansowej związanej ze stanem epidemii są problemy wykonawców związane z obowiązkiem wniesienia wymaganego zabezpieczenia należytego wykonania umowy. Zgodnie z obowiązującymi przepisami zamawiający zatrzymuje wadium wraz z odsetkami, jeżeli wykonawca, którego oferta została wybrana nie wniósł wymaganego zabezpieczenia należytego wykonania umowy. Zamawiający nie ma podstaw prawnych do ewentualnego niezatrzymania wykonawcy wadium z powodu nie wniesienia zabezpieczenia należytego wykonania umowy w wyniku pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej związanej ze stanem epidemii lub do obniżenia wysokości zabezpieczenia lub rezygnacji z jego wniesienia. Okresowo przepisy powinny takie sytuacje dopuszczać.

Przypadek trzeci. Postępowanie wszczęte, ale przed złożeniem ofert.

Inaczej jest w przypadku, gdy postępowanie o udzielenie zamówienia zostało już wszczęte, nie doszło jednak jeszcze do złożenia ofert albo gdy postępowanie o udzielenie zamówienia nie zostało w ogóle wszczęte. Trudno w takiej sytuacji wywodzić, że zamawiający zawierając umowę nie znał stanu

faktycznego, nie sposób wykazać również, że wykonawca składając ofertę nie posiadał wiedzy o COVID-19.

Z tego względu, w mojej ocenie, art. 15r nie dotyczy toczących się postępowań, gdzie nie doszło jeszcze do złożenia oferty i tych których wszczęcie jest dopiero planowane. Warto przypomnieć choćby konkluzję zawartą w Opinii UZP nt.: *Możliwość zmiany umowy na sprzedaż energii elektrycznej lub umowy kompleksowej w świetle ustawy – Prawo zamówień publicznych*[2]:

„Mając na względzie powyższe, w kontekście oceny możliwości dokonania zmiany umów w sprawie zamówienia publicznego na zakup energii elektrycznej, zawartych po dniu 30 czerwca 2018 r. na podstawie art. 144 ust. 1 pkt 3 ustawy Pzp, kluczowe jest przede wszystkim ustalenie niemożności przewidzenia przez zamawiającego, działającego z należytą starannością na etapie postępowania, okoliczności rodzącej konieczność zmiany umowy w sprawie zamówienia publicznego. W tym kontekście zwrócić należy uwagę, iż poselski projekt ustawy z dnia 28 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw wpłynął do Sejmu 21 grudnia 2018 r., a ustawa nowelizująca, ustalająca m. in. ceny energii na poziomie taryf i umów obowiązujących 30 czerwca 2018 r., została ogłoszona w Dzienniku Ustaw dnia 31 grudnia 2018 r. Przed tym dniem zamawiający nie posiadali oficjalnej i pewnej informacji co do przepisów mających obowiązywać od początku roku 2019 w tym zakresie. Biorąc pod uwagę powyższe, zamawiający przeprowadzający postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na zakup energii elektrycznej nie mieli możliwości na etapie prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przewidzenia odgórnej zmiany taryf cen energii związanej z wejściem w życie ww. ustawy (...).”

UZP uznał w swojej Opinii, że zamawiający, którzy zawierali umowy po dniu w którym informacja o zmianie taryf był oficjalna nie mogą skorzystać z przesłanki zmiany umowy określonej w art. 144 ust.1 pkt 3 Pzp. Podobna sytuacja ma miejsce obecnie - COVID-19 jest już faktem i nie można zasłaniać się niewiedzą w tym zakresie

Oczywiście trudno jest przewidzieć skutki obecnej sytuacji i jej wpływ na wykonanie zamówienia, ale zamawiający działający z należytą starannością winien przewidzieć i liczyć się z tym, że potrzeba dokonania zmiany umowy może zaistnieć. Tym samym w postępowaniach, gdzie nie doszło jeszcze do złożenia ofert istniała, a nadal istnieje w aktualnie prowadzonych możliwość wprowadzenia klauzul przeglądowych w oparciu o art. 144 ust.1 pkt 1 pzp w SIWZ lub warunkach przyszłej umowy.

Ustawa zezwala na wprowadzanie do umowy jednoznacznych postanowień pozwalających reagować na zmieniającą się sytuację rynkową w toku jej realizacji przywracającą równowagę ekonomiczną z dnia złożenia oferty. Warto z nich skorzystać.

Mając powyższe na uwadze rekomenduję wprowadzenie tam gdzie to jeszcze możliwe[3] postanowień do wzorów umów jako klauzuli przeglądowej w oparciu o art. 144 ust.1 pkt 1 pzp – zmiany z powodu okoliczności związanych z wystąpieniem skutków COVID-19. Skutki te będziemy odczuwać zapewne jeszcze długo po odwołaniu stanu epidemii i strony powinny mieć możliwość zmiany terminu, sposobu

i zakresu świadczenia w przyszłości. Ponadto wydaje się konieczne wprowadzenie jako klauzuli przeglądowej nieznaney dotychczas w praktyce „waloryzacji lub indeksacji cen z powodu COVID-19”, a także zasad jej dokonania, w przypadku zmiany z tego powodu cen materiałów lub kosztów związanych z realizacją zamówienia. Szczególnie w przypadku umów zawieranych na okres dłuższy niż 12 miesięcy (a może aktualnie 6 miesięcy). Nie może budzić wątpliwości, że w nowych umowach można tę materię jednoznacznie uregulować. Wydaje się zasadne aby zostało nie tylko ustalone w jakim stopniu ryzyko skutków COVID-19 poniesie zamawiający a w jakim wykonawcy, ale również określony maksymalny wzrost wynagrodzenia, ograniczony możliwościami finansowymi zamawiającego. Warto przemyśleć i określić jak strony umowy postąpią gdy ten limit trzeba będzie przekroczyć. Zakres zmian z tytułu skutków COVID-19 nie powinien być większy niż niezbędny do wykonania lub należytego wykonania umowy. Czyli nie mniej nie więcej niż to konieczne.

Warto zauważyć, że gdyby uznać, że art. 15r dotyczy umów jeszcze nie zawartych, zaprzeczeniu uległaby istota konkurencji, rzetelność składanych ofert, związanie ich warunkami. Wykonawcy wiedząc o tym że umowa zostanie zmieniona nie musieliby dokładać staranności w przygotowaniu ofert, co skutkować by mogło wybieraniem oferty najkorzystniejszej akceptując że wykonawca nie będzie nią związany. Po co wobec tego w ogóle prowadzić taki przetarg.

Odnosząc się do proponowanych w art. 15r ust. 4 ewentualnych skutków zmian umowy, uważam, że przepis powinien zostać uzupełniony o możliwość zmiany wynagrodzenia z tytułu zmian cen rynkowych lub innych kosztów realizacji zamówienia bez konieczności powiązania zmiany wynagrodzenia każdorazowo ze zmianą sposobu wykonania zamówienia lub zakresu świadczenia.

Podwykonawcy a COVID-19

Art. 15r zawiera także wymagające, co najmniej refleksji, ustalenia dotyczące podwykonawców:

„7. Wykonawca i podwykonawca, po stwierdzeniu, że okoliczności związane z wystąpieniem COVID-19, mogą wpłynąć lub wpływają na należyte wykonanie łączącej ich umowy, która jest związana z wykonaniem zamówienia publicznego lub jego części, uzgadniają odpowiednią zmianę tej umowy, w szczególności mogą zmienić termin wykonania umowy lub jej części, czasowo zawiesić wykonywanie umowy lub jej części, zmienić sposób wykonywania umowy lub zmienić zakres wzajemnych świadczeń.

8. W przypadku dokonania zmiany umowy, o której mowa w ust. 1, jeżeli zmiana ta obejmuje część zamówienia powierzoną do wykonania podwykonawcy, wykonawca i podwykonawca uzgadniają odpowiednią zmianę łączącej ich umowy, w sposób zapewniający, że warunki wykonania tej umowy przez podwykonawcę nie będą mniej korzystne niż warunki wykonania umowy, o której mowa w ust. 1, zmienionej zgodnie z ust. 4.

9. Przepisy ust. 7 i 8 stosuje się do umowy zawartej między podwykonawcą a dalszym podwykonawcą.”

Oczywistym jest, że sama Pzp zawiera przepisy odnoszące się do podwykonawców. W zamówieniach na roboty budowlane w art. 143a-d Pzp określono zasady kontroli treści umów o podwykonawstwo,

warunki ich akceptacji, uprawnienie podwykonawców do wystąpienia do zamawiającego o dokonanie bezpośrednich płatności należnego im wymagalnego wynagrodzenia w przypadku uchylania się od jego zapłaty przez wykonawcę lub podwykonawcę w stosunku do dalszych podwykonawców. W zamówieniach na dostawy i usługi przepisy przewidują jedynie obowiązek informacyjny dotyczący podwykonawców w art. 36b ust. 1a pzp.

Cytowane przepisy art. 15 r nakazują wykonawcom niezależnie od rodzaju zamówienia na uzgodnienie odpowiednich zmian umów z podwykonawcami z powodu okoliczności związanych z wystąpieniem

COVID-19, które mogą wpłynąć lub wpływają na należyte wykonanie łączącej ich umowy. Umowa z podwykonawcą nie będzie mogła być mniej korzystna niż umowa z wykonawcą, jeżeli ta ostatnia zostanie zmieniona z powodu COVID-19. Aby móc to kontrolować koniecznym będzie wprowadzenia nowych postanowień do umowy z wykonawcą. O ile można do tego obowiązku dostosować postanowienia umowy o roboty budowlane (art. 143b Pzp i kary za brak przedłożenia stosownych aneksów umów z podwykonawcami), to już w zamówieniach na dostawy lub usługi wymaga to określenia nowej, kompletnej procedury umownej w tym zakresie wiążącej zmiany umowy z wykonawcą z odpowiadającymi im zmianami umów o podwykonawstwo. Art. 15r ust. 7-9 trzeba wobec tego odczytać jako objęcie ochroną szerszej niż dotychczas grupy podwykonawców. Warto także wskazać, że sytuacja podwykonawców i dalszych podwykonawców jest obecnie w rękach zamawiającego, jeżeli zamawiający nie dokona zmiany umowy z wykonawcą (a nie ma obowiązku zawarcia aneksu), ten ostatni zapewne nie dokona zmian umów o podwykonawstwo itd.

Odstąpienie od umowy z powodu COVID-19

Art. 15 r w ust. 5 stanowi: jeżeli umowa w sprawie zamówienia publicznego zawiera postanowienia korzystniej kształtujące sytuację wykonawcy, niż wynikałoby to z ust. 4, do zmiany umowy stosuje się te postanowienia, z zastrzeżeniem, że okoliczności związane z wystąpieniem COVID-19, o których mowa w ust. 1, nie mogą stanowić samodzielnej podstawy do wykonania umownego prawa odstąpienia od umowy.

Budzi wątpliwości dlaczego zakaz odstąpienia od umowy z powodu COVID-19 znajduje się w odesłaniu do indywidualnych postanowień umownych, czy należy to odczytać w taki sposób, że zgodnie z ust. 4 można odstąpić od umowy. Zwracam wobec tego uwagę na bardzo proste ominięcie tego przepisu wystarczy zmienić umowę ograniczając jej zakres i w ten sposób ją zakończyć (oficjalnie nie odstępując).

Reasumując:

W mojej ocenie ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (..) jest ratunkiem dla umów zawartych przed pojawieniem się COVID-19, gdy wiedza o dzisiejszej pandemii była niemożliwa nie tylko do przewidzenia, ale i wyobrażenia.

Jeszcze w nieodległym czasie obie strony mogły złożyć rzetelne oświadczenia woli, że umowę zrealizują i wynagrodzenie zapłacą. Obecnie złożenie takich oświadczeń w sposób wiarygodny jest bardzo utrudnione. Mogą bowiem zaistnieć przypadki, gdy ani wykonawca nie wie jakie będą jego realne zasoby ani zamawiający nie ma gwarancji środków. Przykładowo nie wiemy jakie będzie stanowisko Komisji Europejskiej w sprawie środków pomocowych, być może przesunie termin na zawarcie umów z perspektywy 2014-2020 na rok 2021, gdy będzie możliwa ocena na jakich warunkach jest możliwa ich realizacja. Sami zamawiający powinni też przemyśleć czy obecnie jest czas na zawieranie umów długoterminowych, których przedmiotem będzie np. dostawa prasy, sprzętanie, zakup środków czystości, inne. Uzyskanie świadczenia na warunkach wskazanych w ofercie może okazać się niemożliwe.

[1] www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=299

[2] <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/interpretacja-przepisow/opinie-dotyczace-ustawy-pzp/umowa-w-sprawie-zamowienia-publicznego/mozliwosc-zmiany-umowy-na-sprzedaz-energii-elektrycznej-lub-umowy-kompleksowej-w-swietle-ustawy-prawo-zamowien-publicznych>

[3] Tam gdzie nie upłynął termin składania ofert

Porównanie rozwiązań wspierających biznes i zmniejszających konsekwencje pandemii COVID-19 w poszczególnych krajach

WŁOCHY

Wpływ na gospodarkę

Na obecnym etapie niemożliwe jest miarodajne oszacowanie rzeczywistego wpływu epidemii koronawirusa na gospodarkę IT. Niewątpliwie zarówno COVID-2019, jak i towarzyszące mu niepokoje na poziomie globalnym bardzo dotkliwie odbiją się na jej kondycji. Eskalacja zakażeń wirusem dotknęła IT w i tak już bardzo trudnym dla włoskiej gospodarki momencie. W ostatnim kwartale 2019 r. IT zanotowały spadek PKB o 0,3 pkt. proc. względem kwartału poprzedniego. 20 lutego br. ukazały się alarmujące dane ISTAT wskazujące na skokowy wzrost zapotrzebowania na świadczenia z Funduszu

Gwarancji Płac (Cassa Integrazione Guadagni, CIG), instrumentu opierającego się na wypłacie wyrównania pracownikom dotkniętym ograniczeniem godzin pracy bądź całkowitym jej zawieszeniem w związku z trudnościami napotkanymi przez pracodawcę ze względu na kondycję jego firmy (CIGS) lub czynniki niezależne (CIGO).

Istnieją uzasadnione obawy, że połączenie prawdopodobnej recesji oraz wielomiliardowych wydatków na zapowiadane programy przeciwdziałania skutkom kryzysu sanitarnego (których łączna pula wynieść ma 25 mld EUR, w tym 20 mld EUR finansowanych deficytem, co równe jest 1,1% PKB IT) spowoduje przekroczenie przez deficyt budżetowy IT prognozy 3%. Agencja Moody's alarmuje ponadto, że zubożenie społeczeństwa w następstwie epidemii COVID-19 najprawdopodobniej prowadzić będzie do lawinowego wzrostu odsetka złych kredytów, zdolnego zachwiać włoskim sektorem bankowym.

Zastosowane środki zaradcze Premier G. Conte ogłosił, że rząd przeznaczy 25 mld EUR na przeciwdziałanie skutkom, zarówno sanitarnym, jak i ekonomicznym, epidemii koronawirusa. Rada Ministrów zapowiedziała zatwierdzenie prawdopodobnie dziś (13.03) dekretu zawierającego środki wsparcia gospodarki Włoch. Przewiduje się, że w pierwszej transzy na sfinansowanie działań związanych z kryzysową sytuacją zostanie przeznaczonych 12 mld EUR.

Rząd zapowiedział również, że klienci włoskich banków będą mieli możliwość odroczenia spłaty kredytów hipotecyjnych. Miałyby to dotyczyć małych firm, a także gospodarstw domowych, które borykają się z finansowymi problemami wywołanymi epidemią koronawirusa. Moratorium przygotowywane jest we współpracy z bankami.

Dekret z dnia 28 lutego 2020 r. o wsparciu finansowym rodzin, pracowników i przedsiębiorstw 11 gmin w Lombardii i Wenecji Euganejskiej wchodzących w skład pierwotnej „czerwonej strefy” – przewidziane w dokumencie ułatwienia obejmują:

1. Zawieszenie terminów płatności i innych zobowiązań:

Mających termin zapadalności między 23 lutego a 30 kwietnia br.: danin publicznych; wpłat na ubezpieczenia społeczne i komercyjne; zobowiązań na rzecz Agencji ds. Ceł i Monopoli; zobowiązań podatkowych; podatków miejscowych. Termin uiszczenia powyższych zobowiązań przesunięty jest do 31 maja br.

Rachunków za wodę, gaz i energię elektryczną – do 30 kwietnia, z możliwością rozłożenia płatności na raty po upływie terminu zawieszenia.

Rat pożyczek udzielonych przedsiębiorcom przez Invitalię (Narodową Agencję na Rzecz Promocji Inwestycji i Rozwoju Przedsiębiorstw) – na 12 miesięcy.

Podatków na rzecz izb handlowych, przemysłu itd.

2. Środki na rzecz wsparcia rodzin, pracowników zależnych i autonomicznych oraz zwiększenia zabezpieczeń społecznych – poniższe zapisy dekretu oparte zostały przede wszystkim na świadczeniach z Funduszu CIG. Przewidziane środki obejmują:

Wypłatę CIG w przypadku przedsiębiorstw mających siedzibę oraz pracowników zamieszkałych na terenie „czerwonej strefy”, a także rozciągnięcie możliwości skorzystania ze świadczenia na wszystkie firmy zatrudniające co najmniej 5 pracowników (w miejsce dotychczasowych 15). Możliwość skorzystania z CIG przez podmioty z siedzibą/miejscem zamieszkania w „czerwonej strefie”, które nie kwalifikują się do innych form podtrzymania dochodu – na czas zawieszenia/skrócenia pracy, nie dłużej jednak niż przez 3 miesiące. Zasiłek w wys. 500 EUR miesięcznie nie dłużej niż przez 3 miesiące w przypadku osób zarobkujących lub zamieszkujących na terenie „czerwonej strefy”, związanych kontraktami innymi niż umowa o pracę.

3. Środki na rzecz podmiotów doświadczających, także pośrednio, skutków kryzysu sanitarnego:

Priorytet w udzielaniu pożyczek z Funduszu Gwarancji dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw przez okres 12 mies. dla przedsiębiorców z „czerwonej strefy”; kredyty do kwoty 2,5 mln EUR. Zawieszenie spłaty rat kredytów na nieruchomości mieszkalne w przypadku pracowników dotkniętych zawieszeniem/ograniczeniem godzin pracy przez co najmniej 30 dni; Dodatkowe 350 mln EUR na wsparcie eksportu. Podtrzymanie wynagrodzenia pracowników sektora publicznego na czas choroby bądź kwarantanny w związku z COVID-19. Rozciągnięcie ulg obejmujących darowizny żywnościowe (brak VAT, odliczenie od podatku dochodowego) na inne dobra (odzież, komputery etc.). Utworzenie funduszu udzielającego nieoprocentowanych pożyczek przedsiębiorstwom z sektora rolnictwa.

4. Sektor turystyczny – zawieszenie do 31 marca br. płatności składek na ubezpieczenia społeczne i zobowiązań podatkowych dla obiektów noclegowych, biur podróży i operatorów turystycznych.

Przewiduje się, że 10 mld euro zostanie przeznaczony na sfinansowanie działań związanych z kryzysową sytuacją na skutek epidemii koronawirusa. Wiceminister gospodarki L. Castelli sprecyzowała, że dekret będzie zawierał specjalne środki na Fundusz Gwarancji Płac (Cassa Integrazione Guadagni, CIG), również dla firm zatrudniających poniżej 6 pracowników. Fundusz Gwarancji Płac stanowi jeden z głównych przewidzianych przez prawo IT instrumentów zabezpieczenia społecznego pracowników przemysłu, rzemiosła i budownictwa w sytuacji ograniczenia liczby godzin lub zawieszenia zatrudnienia w wyniku zaistnienia okoliczności niezależnych od pracodawcy i pracowników.

Minister pracy N. Catalfo ogłosiła, że wśród interwencji pojawią się „specjalne przepisy odnośnie pracowników sezonowych i osób prowadzących działalność na własny rachunek, które przewidują „zawieszenie płatności składek na zabezpieczenie społeczne”.

29.03. rząd przyjął dekret DPCM zawierający kryteria dystrybucji tzw. gminnego Funduszu Solidarnościowego - zatwierdzono nowy pakiet środków, które mają pomóc osobom najbardziej

dotkniętym przez pandemię. W trybie pilnym przekazane zostanie burmistrzom 4,3 mld euro na zaspokojenie potrzeb obywateli i kolejne 400 mln EUR dla osób najbiedniejszych, które nie mają pieniędzy na zakup artykułów spożywczych. Środki te będą dystrybuowane przez Obronę Cywilną w postaci talonów na zakupy i paczek żywnościowych. 80% tej kwoty (320 mln) jest rozdzielane między gminy proporcjonalnie do liczby mieszkańców, a pozostałe 20% (80 mln) na bazie różnicy między dochodem na mieszkańca każdej gminy, a średnim dochodem krajowym.

Komentarz

Zmiana salda budżetowego, o którą wnioskowała Rada Ministrów i która została zatwierdzona jednogłośnie przez obie Izby parlamentu, będzie równa 1,1 p.proc. PKB. Poskutkuje to znacznym naruszeniem ustalonego poziomu deficytu budżetowego w 2020 r.

Włochy w ubiegłym tygodniu zwróciły się do KE o zgodę na zwiększenie deficytu o 6,3 mld (7,5 mld ogółem), podnosząc poprzeczkę relacji z PKB z początkowo zakładanych 2,2% do 2,5%. Aktualnie rząd wskazuje poziom deficytu na poziomie 2,7% PKB, ale jest to wynik tylko pierwszej interwencji. Saldo będzie musiało zostać zweryfikowane, gdy wszystkie konieczne dodatkowe środki na działania anty-kryzysowe będą znane, a szacunek trendu PKB będzie mógł być dokonany w świetle szoku z ostatnich tygodni. Jest to bardzo ciężki cios dla kraju znajdującego się od dłuższego czasu w stagnacji, dlatego też Włochy proszą Brukselę, by nie stosowała „wewnętrznej elastyczności paktu stabilności i wzrostu”, ale wdrożyła „pakiet skoordynowanych bodźców fiskalnych ukierunkowanych na wspólne cele zrównoważonego wzrostu”.

Zgodnie z informacjami napływającymi z KE działania ukierunkowane na łagodzenie skutków epidemii CONOVID 19 będą wyłączone z liczenia wskaźników stabilności fiskalnej, więc prawdopodobne jest, że regulacje unijne nie będą ograniczały przestrzeni do działań włoskiego rządu.

→ Źródło: Ambasada RP w Rzymie, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP

HISZPANIA

Wpływ na gospodarkę

Przewiduje się, że w związku z pandemią COVID-19 hiszpańskie PKB w I kw. br. skurczy się o 12%. W ciągu pierwszego tygodnia obowiązywania stanu alarmowego hiszpański rynek pracy tracił dziennie ok. 100 000 zatrudnionych, w związku z czym wyzerowany został cały przyrost zatrudnienia, który nastąpił między lutym 2019 a lutym 2020. Ponad 500 tys. os. pozostało bez pracy w ramach procedur

zwolnień tymczasowych ERTE. Hiszpański sektor turystyczny szacuje, że zahamowanie aktywności będzie kosztować go 40 mld euro oraz 800 tys. miejsc pracy, przy założeniu, że uda się opanować kryzys przed rozpoczęciem sezonu letniego. Jeśli zaś przeciągnie się on również na okres wakacyjny, straty wyniosą ponad 62 mld euro.

Najnowsze wydatki na łagodzenie skutków epidemii (sięgające 20% PKB) doprowadzą do drastycznego pogorszenia już i tak niedobrej kondycji finansów publicznych. Przewiduje się, że jeśli udałoby się zahamować epidemię w ciągu najbliższych 3-4 tygodni, gospodarka będzie jeszcze miała szansę się odbić. Jest to jednak mało prawdopodobny scenariusz. Bardzo możliwe, że ES będzie musiała zmierzyć się z koniecznością jeszcze większej redukcji wydatków budżetowych niż podczas kryzysów w latach 2008-2009 i 2012.

W ES najbardziej poszkodowanymi przez kryzys sektorami będą te związane w bezpośredni lub pośredni sposób z turystyką oraz konsumpcją, a zatem branża hotelarska i wszelkie podmioty świadczące usługi turystyczne; branża transportowa, w tym lotnicza; branża restauracyjna; a także branża rozrywkowa oraz handel detaliczny. W związku z jednoczesnym spadkiem popytu, problemami z utrzymaniem łańcucha dostaw, a także wprowadzonym przez rząd 29.03 ograniczeniem aktywności gospodarczej w kraju do niezbędnego minimum, znaczne straty poniesie również branża motoryzacyjna oraz sektor budowlany, którego działalność została całkowicie zawieszona. Sektor turystyczny, który odpowiada za ponad 12% hiszpańskiego PKB, szacuje, że aktualne zahamowanie aktywności będzie kosztować go 40 mld euro oraz 800 tys. miejsc pracy, przy założeniu, że uda się opanować kryzys przed rozpoczęciem sezonu letniego. Jeśli zaś epidemia przeciągnie się również na okres wakacyjny, straty wyniosą ponad 62 mld euro.

Zastosowane środki zaradcze

Podczas posiedzenia rządu 17.03. zdecydowano o mobilizacji łącznie 200 mld euro na zwalczanie skutków epidemii, z czego 117 mld będzie pochodzić ze środków publicznych. W formie Dekretu Królewskiego przyjęto następujące działania mające przeciwdziałać negatywnemu wpływowi epidemii na sytuację społeczną i gospodarczą:

Rynek pracy: przedsiębiorstwa, osoby samozatrudnione i pracownicy

- 100 mld euro na publiczne gwarancje, aby zapobiec ograniczeniu płynności finansowej przedsiębiorstw;
- uelastycznienie zasad w ramach procedur zwolnień tymczasowych ERTE (okresowa regulacja zatrudnienia polegająca na zawieszeniu umowy o pracę lub redukcji godzin pracy): osoby dotknięte tymczasowym zawieszeniem pracy będą mogły pobierać zasiłki dla bezrobotnych bez konieczności spełnienia wymogów dot. karencji oraz bez szkody dla dotychczas nabytych praw do zasiłku z tytułu bezrobocia. ERTE związane z epidemią COVID-19 będą podlegały pod kryterium siły wyższej, w związku z czym przedsiębiorcy zyskają zwolnienie ze składek na ubezpieczenie społeczne. Wnioski firm o przeprowadzenie procedury ERTE będą rozpatrywane przez administrację publiczną w ciągu max. 7 dni;

- 100% zwolnienie z obowiązku odprowadzania składek dla samozatrudnionych oraz tych MŚP, które utrzymują zatrudnienie; 75% zniżka w zakresie składek dla pozostałych firm, które nie zwolnią pracowników;
- prawo do redukcji godzin pracy nawet o 100% w związku z opieką nad dziećmi lub osobami starszymi;
- ochrona spółek giełdowych przed wykupieniem ich pakietów kontrolnych przez firmy międzynarodowe w rezultacie koniunkturalnego spadku wartości akcji i wysokich strat finansowych;
- świadczenia dla bezrobotnych: wszystkie osoby dotknięte procedurą zwolnień tymczasowych ERTE mają prawo do otrzymania zasiłku, nawet wówczas gdy świadczenie im nie przysługuje ze względu na brak spełnienia wymogu minimalnego okresu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Beneficjenci świadczenia zachowają również przysługujący im okres pobierania zasiłku;
- programy wsparcia w zakresie cyfryzacji MŚP, które ułatwią przejście na tryb pracy zdalnej;
- moratorium na spłaty hipotek dla pracowników i osób samozatrudnionych dotkniętych epidemią w wymiarze zdrowotnym bądź zawodowym;
- dostawy i koszty eksploatacji: gwarancja dostaw podstawowych dóbr i usług, w tym energii, wody, gazu i usług telekomunikacyjnych;
- usługi socjalne: 600 mln euro dla wszystkich wspólnot autonomicznych na zakup różnego rodzaju zasobów, w szczególności sanitarnych oraz dla osób szczególnie narażonych;
- Internet: gwarancja połączenia internetowego ze względu na telepracę, edukację online oraz rozrywkę.

Rząd podjął 24.03. decyzję o uruchomieniu pierwszej transzy gwarancji kredytowych na kwotę 20 mld euro. Mają być one przyznawane na następujących zasadach: połowa transzy (10 mld euro) zostanie przeznaczona na gwarancje dla MŚP oraz osób samozatrudnionych - ich poziom będzie wynosił 80%; pozostałe 10 mld euro pokryje gwarancje dla większych firm, w wysokości 70% na dotychczas przyznane kredyty oraz 60% na nowe. Powołany został także Specjalny Fundusz Socjalny z budżetem 300 mln euro. Kwota ta zostanie przekazana władzom regionalnym, które mają wypłacać specjalne zasiłki dla rodzin, które znalazły się w szczególnie trudnej sytuacji. Rządy regionalne mają zdecydować o konkretnych celach, na jakie wydadzą fundusze (wsparcie dla osób starszych, rodziców samotnie wychowujących dzieci, opiekunów osób niepełnosprawnych, etc.).

31.03 rząd przyjął kolejne środki na rzecz łagodzenia skutków epidemii. Poniżej najważniejsze z nich:

- rozszerzenie moratorium na spłaty hipotek na osoby samozatrudnione;
- zabezpieczenie prawa do mieszkania - zawieszenie na okres 6 miesięcy eksmisji;
- objęcie wszystkich obywateli gwarancją dostaw i kosztów eksploatacji - gwarancja dostaw podstawowych dóbr i usług, w tym energii, wody, gazu i usług telekomunikacyjnych;

- świadczenia dla pracowników domowych i pracowników tymczasowych, którzy w trakcie stanu alarmowego utracili pracę i nie mają prawa do świadczenia z tego tytułu - świadczenie wyniesie 440 euro;
- trzymiesięczne moratorium na spłatę kredytów konsumenckich przez osoby najbardziej dotknięte kryzysem;
- moratorium na odprowadzanie składek przez osoby samozatrudnione przez kolejne 6 miesięcy;
- odroczenie spłaty zadłużenia wobec zakładu ubezpieczeń społecznych dla osób samozatrudnionych i firm do 30 czerwca;
- gwarancja ochrony kobiet narażonych na przemoc domową - utrzymuje się operacyjność telefonów, informacji, doradztwa prawnego oraz oferuje się możliwość zakwaterowania na czas epidemii w lokalach turystycznych.

Komentarz

W odniesieniu do gospodarki najbardziej niepokojąca wydaje się być sytuacja na rynku pracy, który wchodzi w kolejny kryzys, zanim udało się pokonać poprzedni z 2008 r. Stopa bezrobocia wynosi 14%. Z przestojem w gospodarce może sobie nie poradzić większość MŚP i osób samozatrudnionych, których procent w strukturze biznesowej ES wynosi aż 98%. Nikt nie podnosi nawet kwestii zwiększenia deficytu zakładu ubezpieczeń społecznych czy ogólnie finansów publicznych, aczkolwiek będzie to najpoważniejsze obciążenie dla gospodarki postwirusowej.

➔ Źródło: Ambasada RP w Madrycie, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP